

Leiðbeiningar fyrir umboðsmenn framboða

Undirbúningur og framkvæmd
kosninga til sveitarstjórna 16. maí 2026

16.04. 2026
Útgáfa 3.0

Efnisyfirlit

Inngangur	3
1 Tilnefning umboðsmanna.....	3
2 Afturköllun á tilnefningu	3
3 Aðstoðarmenn.....	4
4 Skilríki	4
5 Hlutverk, fræðsla og aðstaða.....	4
6 Brottvísun.....	5
7 Innsigli.....	5
8 Heimildir umboðsmanna.....	5
9 Tilkynningar og boðanir	7
10 Óleyfilegur kosningaáróður og kosningaspjöll.....	8

Inngangur

Þetta rit er leiðarvísir fyrir umboðsmenn framboða við sveitarstjórnarkosningar sem fram fara 16. maí 2026. Leiðbeiningarnar styðjast við gildandi lög, reglugerðir, reglur og fyrirmæli. Ef það er munur á því sem stendur í lögum, reglugerðum, reglum, fyrirmælum og því sem hér stendur þá víkja þessar leiðbeiningar.

Hægt er að hafa samband við landskjörstjórn:

- postur@landskjorstjorn.is
- sími: 540 7500

Upplýsingar um sveitarstjórnarkosningar er að finna á vefsíðunni kosning.is.

Í umfjölluninni hér á eftir er vísað til laga, reglugerða og reglna í neðanmálgreinum eftir því sem við á. Vísað er til:

- kosningalaga nr. 112/2021 sem *kosningalaga*,
- reglugerðar um réttindi og skyldur umboðsmanna við framkvæmd kosninga nr. 499/2024, sem *umboðsmannareglugerðar*,
- reglugerðar um talningu atkvæða nr. 447/2024 sem *talningareglugerðar*,
- reglugerðar um skráningu, móttöku og meðferð utankjörfundaratkvæða nr. 480/2024, sem *reglugerðar um utankjörfundaratkvæði*.

1 Tilnefning umboðsmanna

Hverjum framboðslista skal fylgja tilkynning til yfirkjörstjórnar sveitarfélags um það hverjir tveir menn séu umboðsmenn listans, ásamt samþykki þeirra. Samþykkið getur verið undirritað eigin hendi eða með fullgildri rafrænni undirskrift. Ef umboðsmenn listans eru ekki tilgreindir eða umboðsmenn forfallast eru frambjóðendur í aðalsætum hver um sig réttir umboðsmenn listans.¹

Upplýsingar um nafn, fæðingardag, netfang og símanúmer umboðsmanns skal fylgja tilkynningunni ásamt skriflegu samþykki hans. Landskjörstjórn birtir á vef sínum sýnishorn af tilkynningu um hverjir séu umboðsmenn.²

Yfirkjörstjórn sveitarfélags skal tilkynna sýslumanni í sínu umdæmi hverjir séu umboðsmenn framboða.³

2 Afturköllun á tilnefningu

Heimilt er að afturkalla tilnefningu umboðsmanns og tilnefna nýjan í hans stað.⁴ Sé tilnefning umboðsmanns afturkölluð og nýr tilnefndur í hans stað skal það tilkynnt til yfirkjörstjórnar. Tilkynningunni skulu fylgja upplýsingar um nafn, fæðingardag o.s.frv. og samþykki nýs umboðs-

---

¹ 1. mgr. 53. gr. kosningalaga

² 2. og 3. mgr. 5. gr. umboðsmannareglugerðar

³ 6. mgr. 5. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴ 5. mgr. 4. gr. umboðsmannareglugerðar

manns.⁵ Sé tilnefning umboðsmanns eða aðstoðarmanns afturkölluð skal hann án tafar skila skilríkjum sínum til þess er gaf þau út.⁶

3 Aðstoðarmenn

Umboðsmönnum framboða er heimilt að tilnefna aðstoðarmenn sem koma fram fyrir hönd þeirra við framkvæmd kosninga. Tilnefning skal að jafnaði berast til yfirkjörstjórn sveitarfélags, eigi síðar en tveimur sólarhringum fyrir kjördag ásamt upplýsingum um aðstoðarmenn og samþykki þeirra. Réttindi og skyldur aðstoðarmanna umboðsmanna eru hinar sömu og umboðsmanna.⁷ Það sem segir í leiðbeiningum þessum um umboðsmenn gildir jafnframt um aðstoðarmenn þeirra.

4 Skilríki

Yfirkjörstjórn útbýr sérstök skilríki fyrir umboðsmenn samkvæmt nánari fyrirmælum landskjörstjórnar. Umboðsmenn skulu bera skilríkin við störf sín. Yfirkjörstjórnir skulu leitast við að hafa skilríkin tilbúin áður en atkvæðagreiðsla utan kjörfundar hefst⁸, þar sem eftirlitshlutverk þeirra tekur einnig til atkvæðagreiðslu utan kjörfundar.

5 Hlutverk, fræðsla og aðstaða

Umboðsmenn eru mikilvægir við eftirlit með kosningunum, en þeirra hlutverk er að fylgjast með að kosningar fari fram í samræmi við kosningalög og reglugerðir og reglur settar samkvæmt þeim. Umboðsmönnum ber að sinna hlutverki sínu af kostgæfni og þeim ber að hlíta lögum, reglugerðum og öðrum fyrirmælum og fundarreglum sem í gildi eru.⁹ Kjörstjórnir eiga að tryggja að fundarreglur þeirra séu aðgengilegar umboðsmönnum.¹⁰

Yfirkjörstjórn ber að tryggja að umboðsmenn hafi aðstöðu á flokkunar- og talningarstað, þannig að þeir geti með góðu móti fylgst með að flokkun og talning atkvæða fari fram samkvæmt lögum og reglum án þess þó að þeim sé heimilt að fara inn á afmarkað flokkunar- og talningarsvæði.¹¹

Landskjörstjórn tryggir að í boði sé viðeiganda fræðsla og leiðbeiningar til umboðsmanna svo þeir geti sinnt virku eftirliti með kosningum í samræmi við hlutverk sitt, svo sem með fræðslufundi í aðdraganda kosninga, útgáfu fræðsluefnis, leiðbeininga eða á annan hentugan hátt. Yfirlitshefti um lög og reglur sem landskjörstjórn gefur út skal vera aðgengilegt öllum umboðsmönnum,¹² bæði á kosning.is og þá er það hluti af þeim leiðbeiningum sem þeir eiga að hafa aðgang að hjá yfirkjörstjórnunum.

Yfirkjörstjórn skal halda upplýsingafund með umboðsmönnum um flokkun og talningu atkvæða. Á fundinum skal m.a. farið yfir hlutverk yfirkjörstjórnar og hlutverk umboðsmanna, þær reglur sem gilda á talningarstað, heimildir umboðsmanna til að kanna frágang atkvæðakassa og innsigli, gera athugasemdir við framkvæmd talningar og ágreining um úrskurð yfirkjörstjórnar um

---

⁵ 4. mgr. 5. gr. umboðsmannareglugerðar

⁶ 2. mgr. 7. gr. umboðsmannareglugerðar

⁷ 6. gr. umboðsmannareglugerðar

⁸ 3. mgr. 53. gr. kosningalaga og 7. gr. umboðsmannareglugerðar

⁹ 1. mgr. 3. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁰ 2. mgr. 8. gr. umboðsmannareglugerðar

¹¹ 2. mgr. 20. gr. og 2. mgr. 23. gr. umboðsmannareglugerðar

¹² 8. gr. umboðsmannareglugerðar

vafaatkvæði, skyldur umboðsmanna til að hlíta fyrirmælum og fundarreglum yfirkjörstjórnar, rétt þeirra til bókonar athugasemda og annað það sem yfirkjörstjórn telur rétt að upplýsa umboðsmenn um.¹³

Umboðsmenn bera ábyrgð á að kynna sér lög og reglur sem um kosningar gilda og sækja þá upplýsingafundi og fræðslu sem í boði er svo þeir geti sinnt hlutverki sínu.¹⁴

Á talningarstað skal vera tengiliður við umboðsmenn sem yfirkjörstjórn tilnefnir úr sínum röðum eða starfsmanna sinna og skal umboðsmönnum tilkynnt um það. Skulu umboðsmenn setja fram allar athugasemdir sínar á talningarstað við tengilið yfirkjörstjórnar.¹⁵

6 Brottvísun

Kjörstjórn og kjörstjóra er heimilt að vísa umboðsmanni frá kjörstað eða talningarstað, láti hann ekki af hegðun sem veldur röskun eða truflun á framkvæmd kosninga.¹⁶

Hafi umboðsmanni verið vísað frá flokkunarsvæði, skal yfirkjörstjórn tilkynna það viðkomandi framboði svo því gefist tækifæri til þess að tilnefna nýjan umboðsmann í því skyni að gæta réttar framboðsins.¹⁷

7 Innsigli

Umboðsmenn hafa heimild til að innsigla öll gögn og annað sem kjörstjórn og kjörstjóri innsiglar. Innsigli framboða skulu ekki skilja eftir sig far á yfirborði þess sem innsiglað er og þau mega ekki vera merkt framboðum eða vera í sama eða svipuðum lit og innsigli landskjörstjórnar. Innsigli framboða mega ekki hylja innsigli kjörstjórna.¹⁸

8 Heimildir umboðsmanna

Umboðsmenn mega:

- Innsigla öll gögn og annað sem kjörstjórn eða kjörstjóri innsiglar.¹⁹
- Láta yfirkjörstjórn eða kjörstjóra bóka athugasemdir sem þeir hafa fram að færa í gerðabækur kjörstjórna, eða eftir atkvikum bóka sjálfir.²⁰
- Umboðsmönnum er heimilt að undirrita með kjörstjórn og kjörstjóra það sem þeir rita í gerðabókina þegar gætt er laga- og stjórnvaldsfyrirmæla við meðhöndlun atkvæðakassa og annarra kjörgagna áður en atkvæðagreiðsla hefst og þegar henni er slitið.²¹
- Fá aðgang að kjörskrá í kjörfundarstofu, skrá kjörstjóra og að leiðbeiningum um kosningarnar.²²

---

¹³ 9. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁴ 2. mgr. 3. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁵ 1. og 2. mgr. 22. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁶ 29. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁷ 3. mgr. 22. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁸ 1. og 2. mgr. 10. gr. umboðsmannareglugerðar

¹⁹ 10. gr. umboðsmannareglugerðar

²⁰ 57. gr. kosningalaga og 11. gr. umboðsmannareglugerðar

²¹ 56. gr. kosningalaga

²² 55. gr. kosningalaga

- Finna að því við kjörstjórnina eða kjörstjóra telji þeir að kjörstjórn, kjörstjóri eða kjósendur hegði sér ekki samkvæmt lögum eða stjórnvaldsfyrirmælum við kosningarathöfnina.²³
- Fá ágreiningsefni þegar í stað bókað í gerðarbók eða skrá kjörstjóran telji þeir eitthvað ólöglegt við kosningarathöfnina sem þeir fá ekki leiðrétt. Neiti kjörstjórn eða kjörstjóri að bóka eitthvað vegna kosningarathafnarinnar á umboðsmaður rétt á að bóka það sjálfur og undirrita.²⁴
- Vera viðstaddir og fylgjast m.a. með:
  - Þegar kjörstjóri innsigla atkvæðakassa.²⁵
  - Atkvæðagreiðslu utan kjörfundar, þó ekki þá sem fram fer í heimahúsi.²⁶
  - Þegar kjörstjóri flokkar og afhendir viðkomandi kjörstjórn utankjörfundaratkvæði úr samnýttum atkvæðakassa.²⁷
  - Þegar kjörstjórn opnar atkvæðakassa með utankjörfundaratkvæðum frá kjörstjórum og bráðabirgðarannsókn utankjörfundaratkvæða fer fram.²⁸
  - Þegar kjörstjórn innsiglar atkvæðakassa og höndlar með kjörgögn áður en atkvæðagreiðsla hefst og þegar henni er slitið.²⁹
  - Upphaf kjörfundar.³⁰
  - Framkvæmd í kjörfundarstofu.³¹
  - Undirbúningi og frágangi og atkvæðagreiðslu á kjörfundi.³²
  - Þegar kjörstjórn kannar, að lokinni atkvæðagreiðslu, þau utankjörfundaratkvæði sem henni hafa borist.³³
  - Afhendingu atkvæðakassa úr kjördeildum og frá kjörstjórum og að skoða frágang þeirra og innsigli.³⁴
  - Undirbúning talningar, svo sem þegar tekið er á móti atkvæðakössum og þeir opnaðir, þegar tekið er á móti öðrum kjörgögnum og við flokkun atkvæða.³⁵
  - Talningu atkvæða eftir að kjörfundi lýkur og fylgjast með framkvæmd hennar og uppgjöri og vera viðstaddir.³⁶
  - Þegar yfirkjörstjórn úrskurðar um vafaatkvæði.³⁷
  - Þegar yfirkjörstjórn tekur til úrskurðar utankjörfundaratkvæði sem hún hefur mótttekið á grundvelli 95. gr. kosningalaga.³⁸

²³ 57. gr. kosningalaga

²⁴ 57. gr. kosningalaga

²⁵ 76. gr. kosningalaga

²⁶ 55. gr. kosningalaga

²⁷ 18. gr. umboðsmannareglugerðar

²⁸ 18. gr. umboðsmannareglugerðar

²⁹ 56. gr. kosningalaga

³⁰ 4. mgr. 10. gr. umboðsmannareglugerðar

³¹ 55. gr. kosningalaga

³² 16. gr. og 1. mgr. 19. gr. umboðsmannareglugerðar

³³ 4. mgr. 19. gr. umboðsmannareglugerðar

³⁴ 4. mgr. 13. gr. talningareglugerðar

³⁵ 1. mgr. 21. gr. umboðsmannareglugerðar

³⁶ 1. mgr. 21. gr. umboðsmannareglugerðar

³⁷ 1. mgr. 21. gr. umboðsmannareglugerðar

³⁸ 1. mgr. 18. gr. talningareglugerðar

- Þegar yfirkjörstjórn staðfestir kosningaúrslit í gerðabók sína og bóka þar athugasemdir sínar ef einhverjar eru.³⁹

Umboðsmenn mega ekki:

- Viðhafa hegðun eða háttsemi sem er til þess fallin að valda röskun eða truflun á framkvæmd kosninga eða flokkun og talningu atkvæða.⁴⁰
- Koma með eða hafa á brott með sér úr kjörfundarstofu eða við atkvæðagreiðslu utan kjörfundar gögn er varða kosninguna.⁴¹
- Taka upp, mynda eða miðla með öðrum hætti upplýsingum um það sem fram fer í kjörfundarstofu. Gildir einnig við atkvæðagreiðslu utan kjörfundar⁴²
- Taka upp, mynda eða miðla með öðrum hætt því sem fram fer við flokkun atkvæða.⁴³

9 Tilkynningar og boðanir

Tilkynningar og boðanir til umboðsmanna skal að jafnaði senda í tölvupósti nema þar sem tímafrestir eru skammir þá skal tilkynna eða boðað með símtali.⁴⁴

Umboðsmenn eiga rétt á að vera viðstaddir upphaf kjörfundar. Kjörstjórnnum er ekki skylt að tilkynna umboðsmönnum sérstaklega þegar atkvæðakassar eru innsiglaðir við upphaf kjörfundar, enda er upphaf kjörfundar auglýst, sbr. 2. mgr. 10. gr. kosningalaga.⁴⁵

Umboðsmönnum ber ávallt að tilkynna sig til kjörstjórnar og kjörstjóra þegar þeir mæta á staðinn og þegar þeir fara. Skal kjörstjórn bóka um það í gerðabók.⁴⁶

Hér á eftir eru helstu ákvarðanir og athafnir sem yfirkjörstjórn eða kjörstjóri skal tilkynna umboðsmönnum um:

- Þegar framboðsfrestur er liðinn skal yfirkjörstjórn halda fund um yfirferð framboðs. Boða skal umboðsmenn á þann fund.⁴⁷
- Finnist gallar á framboði við yfirferð þess skal yfirkjörstjórn gefa umboðsmönnum kost á að bæta úr. Athugasemdir skulu tilkynntar umboðsmönnum skriflega.⁴⁸
- Boða skal umboðsmenn á fundi yfirkjörstjórna, þar sem gerð er grein fyrir meðferð á einstökum framboðum og tilkynnt um ákvarðanir skv. 46. gr. kosningalaga.⁴⁹
- Úrskurði yfirkjörstjórn framboðslista ógildan skal umboðsmönnum lista, eins fljótt og verða má, afhent afrit úrskurðarins, ásamt afriti listans og vottorði um afhendingartíma.⁵⁰

³⁹ 27. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴⁰ 29. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴¹ 1. mgr. 15. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴² 2. mgr. 15. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴³ 3. mgr. 11. gr. talningareglugerðar

⁴⁴ 30. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴⁵ 4. mgr. 10. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴⁶ 1. mgr. 17. gr. 2. mgr. 19. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴⁷ 12. gr. umboðsmannareglugerðar

⁴⁸ 44. gr. kosningalaga

⁴⁹ 46. gr. kosningalaga

⁵⁰ 2. mgr. 54. gr. kosningalaga

- Kjörstjóri skal tilkynna umboðsmönnum með hæfilegum fyrirvara áður en atkvæðakassar eru innsiglaðir nema óhjákvæmilegt sé að innsigla þá án tafar.⁵¹
- Yfirkjörstjórn skal a.m.k. sjö dögum fyrir kjördag, tilkynna umboðsmönnum framboða t.d. með tölvupósti, hvar og hvenær flokkun og undirbúningur talningar fari fram.⁵²
- Séu umboðsmenn framboða ekki viðstaddir undirbúning talningar (flokkun) eða talningu, þrátt fyrir boðun, skal yfirkjörstjórn kalla til fólk úr sama framboði, ef unnt er, til að gæta réttar framboðsins.⁵³
- Yfirkjörstjórn skal tilkynna umboðsmönnum hvenær áætlað er að skipta um atkvæðakassa á kjördegi og eiga umboðsmenn rétt á að vera þá viðstaddir og innsigla atkvæðakassa.⁵⁴
- Kjörstjórn skal bjóða umboðsmönnum að vera viðstaddir þegar innsigli atkvæðakassa sem innihalda atkvæði greidd utan kjörfundar eru rofin og við bráðabirgðarannsókn þeirra.⁵⁵ Séu umboðsmenn framboða ekki viðstaddir, þrátt fyrir boðun, skal yfirkjörstjórn kalla til fólk úr sama framboði, ef unnt er, til að gæta réttar framboðsins.⁵⁶

10 Óleyfilegur kosningaáróður og kosningaspjöll

Um óleyfilegan kosningaáróður og kosningaspjöll gildir reglugerð nr. 444/2024 um óleyfilegan kosningaáróður, kosningaspjöll og aðra starfsemi sem truflar eða hindrar framkvæmd kosninga hefur tekið gildi. Markmið reglugerðarinnar er að kosningar geti farið fram með friðsamlegum hætti og öryggi og framkvæmd kosninga sé tryggð. Yfirkjörstjórnnum sveitarfélaga ber að sjá til þess að hvorki fari fram óleyfilegur kosningaáróður eða kosningaspjöll né önnur starfsemi sem truflar eða hindrar framkvæmd kosninga.

Á kjörstað er óheimilt að hafa í frammi hvers konar kosningaáróður. Það á við um bygginguna sem atkvæðagreiðslan fer fram í og lóð hennar.

Það er kosningaáróður að hafa í frammi nokkuð það sem getur haft áhrif á afstöðu kjósenda. Til kosningaáróðurs geta m.a. talist auglýsingar, merki, slagorð eða önnur auðkenni framboða sem og að auglýsa eða vekja athygli á málefnum í samfélagslegri umræðu.

Það telst ekki til kosningaáróðurs þótt umboðsmenn framboða beri skilríki þar sem fram kemur nafn framboðs þess sem þeir starfa fyrir.

Kjörstjórnir hafa heimild til að takmarka fjölda fólks inni á kjörstað til að halda uppi röð og reglu.

Óheimilt er aðhafast nokkuð sem getur spilt umhverfi, aðföngum eða öðru sem haft getur áhrif á framkvæmd kosninga. Jafnframt er óheimilt að hafa í frammi hegðun sem ógnað getur öryggi og truflað framkvæmd kosninga.

⁵¹ 3. mgr. 10. gr. umboðsmannareglugerðar

⁵² 2. mgr. 5. gr. talningareglugerðar

⁵³ 2. mgr. 58. gr. kosningalaga og 2. mgr. 21. gr. umboðsmannareglugerðar

⁵⁴ 5. mgr. 10. gr. umboðsmannareglugerðar

⁵⁵ 1. mgr. 92. gr. kosningalaga, 1. mgr. 7. gr. reglugerðar um utankjörfundaratkvæði og 18. gr. umboðsmannareglugerðar

⁵⁶ 1. mgr. 18. gr. umboðsmannareglugerðar